

NHỮNG THAY ĐỔI TRONG QUAN ĐIỂM ĐỐI NGOẠI, AN NINH CỦA HÀN QUỐC NHÌN TỪ CHIẾN LƯỢC ẤN - THÁI

NGUYỄN THỊ THẨM*

Tóm tắt: Trên cơ sở sử dụng phương pháp phân tích văn bản và các động thái ngoại giao của Hàn Quốc, bài viết sẽ phân tích và tìm hiểu sự thay đổi trong quan điểm đối ngoại, an ninh của Hàn Quốc thông qua Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của nước này. Hàn Quốc chuyển từ tâm thế giữ nguyên tắc “Ba không”, né tránh liên minh quân sự, cân bằng hài hòa quan hệ Mỹ - Trung sang một tâm thế mới. Chiến lược Ấn - Thái cho thấy Hàn Quốc đã trực tiếp kết nối chính sách ngoại giao với Mỹ, tăng cường hợp tác an ninh toàn diện, hàm ý hợp tác an ninh quân sự không chỉ tại bán đảo Triều Tiên mà còn tại các điểm nóng tiềm ẩn xung đột trong khu vực và thế giới.

Từ khóa: Chính sách đối ngoại, Chiến lược Ấn - Thái của Hàn Quốc, an ninh toàn diện, hợp tác quân sự

Lĩnh vực nghiên cứu: Chính trị - an ninh

Abstract: Based on the use of textual analysis and diplomatic moves of South Korea, this paper analyzes and studies how South Korea's foreign and security stance has changed as reflected in its Indo-Pacific Strategy. South Korea has shifted from maintaining the “Three Nos” principle, avoiding military alliances, harmoniously balancing US-China relations to adopting a new posture. The Indo-Pacific Strategy shows that South Korea has directly connected its foreign policy with the US, strengthened the comprehensive security cooperation, implying military - security collaboration not only on the Korean Peninsula but also in potential conflict hotspots of the region and the world.

Key words: Foreign Policy, South Korea's Indo-Pacific Strategy, Comprehensive Security, Military Cooperation.

(Ngày nhận bài: 5/7/2025; ngày gửi phản biện: 12/7/2025; ngày duyệt bài: 15/10/2025)

Ngày 28/12/2022, Hàn Quốc đã chính thức công bố toàn văn Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương với tên gọi “Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do, hòa bình và thịnh vượng” (자유, 평화, 번영의 인도-태평양 전략), được gọi tắt là Chiến lược Ấn - Thái (인-태 전략). Đây là lần đầu tiên Hàn Quốc công bố chiến lược về khu vực này. Với chiến lược có tên gọi gần như trùng với Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Mỹ, Hàn Quốc đã gửi tín hiệu công khai về việc hợp tác với Mỹ trong các vấn đề mang tính toàn cầu, vượt qua ngưỡng giới hạn cân bằng Trung - Mỹ mà nước này từng nỗ lực duy trì ở giai đoạn trước. Các động thái ngoại

* TS., Viện Nghiên cứu Châu Á - Thái Bình Dương, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam
Email: thamkorea@gmail.com

giao trên thực tế cũng như trên văn bản về Chiến lược Ấn - Thái cho thấy sự thay đổi của Hàn Quốc về nhận thức, quan điểm đối với các vấn đề ngoại giao, hợp tác khu vực, liên minh quân sự và an ninh. Với Chiến lược Ấn - Thái, Hàn Quốc đã chuyển từ các động thái gián tiếp và né tránh sang trực tiếp kết nối chiến lược với Mỹ và hàm ý hợp tác an ninh quân sự không chỉ tại bán đảo Triều Tiên mà còn tại các điểm nóng trong khu vực và thế giới.

1. Khái quát về Chiến lược Ấn - Thái của Hàn Quốc

Ngày 21/5/2022, Tổng thống Mỹ Joe Biden và Tổng thống Hàn Quốc Yoon Suk-yeol đã cùng họp báo công bố Tuyên bố chung Hàn - Mỹ với các nội dung như xây dựng trực chính vì hòa bình thịnh vượng, quan hệ đối tác kinh tế kỹ thuật chiến lược, nâng cấp quan hệ đồng minh lên quan hệ chiến lược toàn diện toàn cầu¹. Hai bên đã nhất trí quan điểm tăng cường quan hệ trên nhiều lĩnh vực và mở rộng không gian hợp tác vượt ra khỏi không gian bán đảo Triều Tiên vì tự do, hòa bình và thịnh vượng. Với tinh thần đó, ngay trong cuộc gặp thượng đỉnh Hàn - Mỹ lần này, Hàn Quốc đã thông báo sẽ xây dựng Chiến lược Ấn - Thái riêng của mình và được Mỹ ủng hộ. Tại Hội nghị Thượng đỉnh ASEAN tại Phnom Penh vào ngày 11/11/2022, nội dung chính của Chiến lược Ấn - Thái đã được Tổng thống Hàn Quốc Yoon Suk-yeol giới thiệu qua bài phát biểu đề dẫn tại hội nghị này. Bản toàn văn của Chiến lược Ấn - Thái được công bố chính thức sau đó hơn một tháng.

Chiến lược Ấn - Thái được thực hiện trên ba nguyên tắc hợp tác là bao dung, tin cậy và hữu nghị, hướng tới ba mục tiêu là tự do, hòa bình và thịnh vượng với năm nội dung chính. *Thứ nhất*, hòa bình và ổn định của khu vực Ấn - Thái có liên quan chặt chẽ và trực tiếp tới sự sinh tồn và phồn vinh của Hàn Quốc nên Hàn Quốc sẽ tăng cường đoàn kết, hợp tác với các quốc gia chủ yếu trong ASEAN và khu vực Ấn - Thái để tiến hành thực hiện một chiến lược khu vực bao trùm, toàn diện tại khu vực này. *Thứ hai*, tăng cường trật tự trên cơ sở các quy tắc và giá trị phổ biến là mục tiêu trọng tâm của chiến lược Ấn - Thái. Dựa trên quy tắc phổ biến và thông qua đối thoại để phòng ngừa tranh chấp, xung đột vũ trang, coi trọng biện pháp hòa bình, phản đối việc đơn phương thay đổi hiện trạng dựa trên sức mạnh là lập trường không thay đổi của Hàn Quốc, đồng thời nước này khẳng định trong tương lai sẽ nỗ lực đóng góp hơn nữa cho hòa bình và an ninh tại khu vực Ấn - Thái. *Thứ ba*, Hàn Quốc sẽ thực hiện chính sách kinh tế đối ngoại coi trọng việc xây dựng trật tự kinh tế công bằng và rộng mở ở khu vực Ấn - Thái thông qua việc củng cố mạng lưới

¹ Lee Ho-sung, “Thượng đỉnh Hàn-Mỹ nâng cấp quan hệ đồng minh chiến lược toàn diện toàn cầu, tăng cường hợp tác đối phó Triều Tiên, đồng minh an ninh kinh tế” (이호승, 한미정상 “글로벌 포괄적 전략동맹” 격상... 경제안보동맹. 대북공조 강화), *News 1*, ngày 21/5/2022, <https://www.news1.kr/politics/president/4687603>, truy cập ngày 2/6/2024.

cung ứng, tăng cường an ninh kinh tế, tạo hệ sinh thái kinh tế kỹ thuật mang tính hợp tác và bao dung. *Thứ tư*, với tư cách là một quốc gia đang trên đường trở thành một quốc gia tiên tiến, Hàn Quốc tích cực thực hiện vai trò và trách nhiệm quốc tế trong các lĩnh vực toàn cầu như biến đổi khí hậu, số hóa công bằng và y tế... thông qua hoạt động ngoại giao hiệu quả. *Thứ năm*, ASEAN là đối tác hợp tác trọng tâm của Hàn Quốc trong việc thực thi chiến lược Ấn - Thái, do vậy, Hàn Quốc ủng hộ Quan điểm của ASEAN về Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (AOIP) và tích cực tăng cường hợp tác sâu rộng hơn với ASEAN².

Như vậy, tuy muộn hơn so với các đồng minh của Mỹ, nhưng cuối cùng Hàn Quốc cũng chính thức có quan điểm chiến lược về khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương theo định hướng chính sách mà Mỹ khởi xướng. Nhật Bản đã công bố Sáng kiến Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở (FOIP) từ khá sớm (năm 2016) và đầu năm 2023 cũng công bố phiên bản cập nhật. Ngoài ra, nhiều quốc gia và tổ chức khu vực đã đồng loạt công bố FOIP trước Hàn Quốc như ASEAN vào tháng 6/2019, Pháp vào tháng 8/2019, Đức vào tháng 9/2020, Liên minh châu Âu (EU) vào tháng 9/2021... Chiến lược Ấn - Thái của Hàn Quốc có tính chất là một “chiến lược” toàn diện, liên quan đến nhiều lĩnh vực tương tự như Mỹ, Australia, Anh, EU, Pháp, Canada, Czech, trong khi Nhật Bản và Ấn Độ là “sáng kiến”, Đức và Hà Lan là “hướng dẫn”, ASEAN là “quan điểm”, Italia là “lập trường”³. Trung Quốc được Chiến lược Ấn - Thái của Hàn Quốc nhắc đến là “quốc gia hợp tác chủ yếu” tương tự Australia, trong khi ASEAN, Ấn Độ, Nhật Bản không đề cập, còn Mỹ, Anh, Canada, Czech xem là “đối thủ cạnh tranh”. Với Chiến lược Ấn - Thái, các quan điểm chính sách của Hàn Quốc về đối ngoại, an ninh cơ bản vẫn kế thừa từ các giai đoạn trước, bên cạnh đó cũng có những điểm mới được thể hiện rõ trong văn bản và đã thu hút sự quan tâm của các nước liên quan trong khu vực, đặc biệt là Triều Tiên và Trung Quốc.

2. Thay đổi trong quan điểm về đối ngoại của Hàn Quốc

Thúc đẩy quan hệ với các cường quốc như Mỹ và Trung Quốc là một trong những quan điểm đối ngoại quan trọng của Hàn Quốc. Đặc biệt dưới thời chính quyền của phái bảo thủ, quan hệ với Mỹ thường được coi trọng hơn và dưới thời

² Choi Won-gi, “Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Chính phủ Yoon Suk-yeol: Nội dung chủ yếu và hàm ý chiến lược” (최원기, 윤석열 정부의 인도태평양 전략: 주요내용과 전략적 함의), *IFANFOCUS*, IF 2022-29K (Nov. 14, 2022): 1.

³ Yekyeong, Kim Do-hye, Park Myung-hye, Sim Sung-eun, “Chiến lược Ấn Độ Dương – Thái Bình Dương của Hàn Quốc: Đặc trưng và các vấn đề tương lai” (예경·김도희·박명희·심성은, 한국의 인도-태평양 전략: 특징 및 향후 과제), *Tạp chí Vấn đề và Luận điểm*, Viện Nghiên cứu Lập pháp Quốc hội Hàn Quốc, 2061 (24/2/2023): 3.

chính quyền dân chủ, mối quan hệ Hàn - Trung được nâng cao hơn song song với việc cải thiện quan hệ với Triều Tiên. Mỹ và Trung Quốc là hai đối tác quan trọng và dù có những thời điểm gặp nhiều khó khăn, Hàn Quốc vẫn nỗ lực duy trì mối quan hệ hài hòa, cân bằng và hợp tác với cả hai cường quốc này. “Kết Mỹ thân Trung”, “an Mỹ kinh Trung” (an ninh dựa vào Mỹ, kinh tế dựa vào Trung Quốc) là những chính sách mà Hàn Quốc thường áp dụng để cân bằng mối quan hệ với Mỹ và Trung Quốc, bảo vệ lợi ích của mình và giữ ổn định khu vực, nhưng với Chiến lược Ấn - Thái được công bố, trên thực tế, quan điểm đối ngoại cân bằng Mỹ, Trung của Hàn Quốc phần nào đã có sự thay đổi.

Trước đó, dưới thời chính quyền bảo thủ của Tổng thống Lee Myung-bak và Park Geun-hye (2008-2017), mối quan hệ liên minh Mỹ - Hàn được tăng cường, quan hệ với Nhật Bản được coi trọng, quan hệ với Trung Quốc được nâng cấp và hợp tác với Nga được đẩy mạnh. Chính quyền của Tổng thống Lee Myung-bak theo đuổi chính sách ngoại giao thực dụng trong quan hệ với các cường quốc, coi mỗi quan hệ liên minh Hàn - Mỹ là “liên minh chiến lược cho thế kỷ XXI”⁴. Đối với Trung Quốc, Tổng thống Lee Myung-bak đã triển khai một chính sách phòng bị nước đôi, vừa cam kết sâu, vừa cân bằng mềm với quốc gia láng giềng này⁵. Chính sách coi trọng các nước lớn trong ngoại giao của Hàn Quốc dưới thời Tổng thống Lee Myung-bak về cơ bản tiếp tục được duy trì trong khoảng ba năm cầm quyền của Tổng thống Park Geun-hye với một số điểm khác biệt. Đó là, so với Nhật Bản, Trung Quốc được coi trọng hơn do có những vấn đề lịch sử tồn đọng giữa Hàn Quốc và Nhật Bản, Hàn Quốc đã khẳng định với công chúng trong và ngoài nước về tầm quan trọng của mối quan hệ Hàn - Trung sánh ngang với quan hệ Hàn - Mỹ. Đáng chú ý năm 2015, Tổng thống Park đã bất chấp thái độ của Mỹ, quyết định ủng hộ Trung Quốc về hai vấn đề: một là quyết định tham gia Ngân hàng Đầu tư Cơ sở hạ tầng châu Á (AIIB) vào tháng 3 và ký kết thỏa thuận này vào tháng 6; hai là Hàn Quốc đồng ý tham gia lễ kỷ niệm 70 năm chiến thắng phát xít Nhật tổ chức tại Bắc Kinh. Chính quyền của ông Moon Jae-in sau đó cũng tuyên bố coi trọng mối quan hệ đồng minh Hàn - Mỹ nhưng không nghiêng về bên nào trong cuộc cạnh tranh Trung - Mỹ. Trước đề nghị tham gia Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở của Mỹ, Hàn Quốc cho rằng “mặc dù Mỹ thúc đẩy tham gia Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương nhưng Hàn Quốc không thể không ý thức về một Trung Quốc đang trỗi dậy ở Đông Bắc Á... Đây không phải là một lựa chọn cực đoan mà là một sự kết nối

⁴ White House, “President Bush Participates in Joint Press Availability with President Lee Myung-bak of the Republic of Korea”, *Camp David*, April 19, 2008.

⁵ Sukhee Han, “From engagement to hedging: South Korea’s new China policy”, *Korean Journal of Defense analysis*, Vol. 20, 4 (2008): 335-351.

Chính sách phương Nam mới và Chính sách phương Bắc mới để phát huy hiệu quả của cả hai cơ chế. Chính phủ Hàn Quốc thay vì chọn một, sẽ tham gia vào cả hai cơ chế khu vực của hai cường quốc... Hàn Quốc có thể tham gia song trùng cả Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương lẫn Sáng kiến Vành đai và Con đường”⁶. Chính phủ Hàn Quốc cũng nêu rõ “dù là cơ chế khu vực nào, Chính phủ chúng tôi cũng sẽ tìm kiếm các tiếp điểm với Chính sách phương Nam mới và Chính sách phương Bắc mới phù hợp với nguyên tắc bao dung - rộng mở - trong sáng và tôn trọng chuẩn mực quốc tế để tích cực hợp tác”⁷. Quan điểm này của Hàn Quốc cho thấy, Hàn Quốc không chỉ lựa chọn tham gia hợp tác với Mỹ trong Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, mà còn tham gia hợp tác với Trung Quốc trong Sáng kiến Vành đai và Con đường khi mà các chiến lược này có điểm chung (tiếp điểm) với các chính sách của Hàn Quốc. Hàn Quốc muốn hướng tới sự “hài hòa”, không nghiêng về một bên nào trong quan hệ với Mỹ và Trung Quốc.

Bước sang thời kỳ chính quyền của Tổng thống Yoon Suk-yeol, ngay sau lễ nhậm chức không lâu, cuộc gặp thượng đỉnh Hàn - Mỹ đã diễn ra tại Hàn Quốc. Ngày 21/5/2022, Tổng thống Mỹ Joe Biden và Tổng thống Hàn Quốc Yoon Suk-yeol đã cùng họp báo công bố Tuyên bố chung Hàn - Mỹ với các nội dung như xây dựng trực chính vì hòa bình thịnh vượng, quan hệ đối tác kinh tế kỹ thuật chiến lược, nâng cấp quan hệ Hàn - Mỹ lên quan hệ đồng minh chiến lược toàn diện toàn cầu. Hai bên đã nhất trí quan điểm tăng cường quan hệ trên nhiều lĩnh vực và mở rộng không gian hợp tác vượt ra khỏi không gian bán đảo Triều Tiên vì tự do, hòa bình và thịnh vượng. Việc nâng cấp quan hệ Hàn - Mỹ lên quan hệ đồng minh chiến lược toàn diện toàn cầu và thống nhất hàng loạt cơ chế hợp tác Hàn - Mỹ, Hàn - Mỹ - Nhật vô hình trung đẩy Hàn Quốc ra xa Trung Quốc hơn. Bất đồng do lắp đặt hệ thống phòng thủ tên lửa tầm cao giai đoạn cuối (THAAD), cộng thêm sau đó là ảnh hưởng từ chính sách phong tỏa hay chính sách visa do dịch Covid-19, cuộc xung đột Nga - Ukraine... mang tới khó khăn trong quan hệ thương mại, du lịch và bầu không khí chung của mỗi quan hệ Hàn - Trung. Đầu tháng 8/2022, Hàn Quốc đã cố gắng tỏ ra thận trọng trong phản ứng về chuyến thăm của bà Pelosi, quan chức cấp cao nhất của Mỹ thăm Đài Loan (Trung Quốc) trong vòng 25 năm qua và là Chủ tịch Hạ viện Mỹ đương nhiệm đầu tiên thăm Hàn Quốc trong khoảng 20 năm. Hàn Quốc muốn

⁶ Noh Ji-won, “Hàn - Mỹ công bố Biên bản “Hợp tác Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương - Phương Nam mới” (노지원, 한-미 ‘신남방·인도태평양 전략 협력’ 공동 설명서 공개), *한겨레*, ngày 3/11/2019, <https://www.hani.co.kr/arti/politics/diplomacy/915629.html>, truy cập ngày 5/7/2025.

⁷ Kim Chi-kwan, “Nhà Xanh: Phát ngôn của Tổng thống Moon “hợp tác Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương” là chủ trương nhất quán” (김치관, 청와대, 문 대통령 ‘인도-태평양 전략 협력’ 발언은 일관된 입장), *Tongilnews*, ngày 4/7/2019, <https://www.tongilnews.com/news/articleView.html?idxno=129203>, truy cập ngày 5/5/2025.

giữ hòa hiếu với Trung Quốc sau hàng loạt động thái tăng cường quan hệ với Mỹ cũng như muốn bảo đảm thành công cho chuyến thăm Trung Quốc của Bộ trưởng Ngoại giao Hàn Quốc diễn ra sau đó chỉ vài ngày nhằm thể hiện sự trân trọng đối với mối quan hệ Hàn - Trung. Tuy vậy, trong khi mức độ cạnh tranh Mỹ - Trung gia tăng dưới thời chính quyền Joe Biden, Hàn Quốc khó có dư địa để tiếp tục ngoại giao cân bằng và “hài hòa” giữa Mỹ và Trung Quốc⁸. Với tư cách là đồng minh, lại là đồng minh chiến lược toàn diện toàn cầu, Hàn Quốc khó có thể áp dụng chính sách “đi trên dây” hay cân bằng “mơ hồ” thêm được nữa⁹. Hàn Quốc công bố thực hiện chính sách Ấn - Thái của riêng mình vào cuối năm 2022, trực tiếp kết nối với chính sách của Mỹ ở khu vực này vốn được cho là để kiềm chế Trung Quốc và không mấy tích cực cho quan hệ Hàn - Trung. Trong bối cảnh quan hệ Hàn - Trung vẫn chưa hồi phục sau bất đồng về lắp đặt THAAD của Mỹ tại Hàn Quốc và đại dịch Covid-19, với việc công bố Chiến lược Ấn - Thái, vô hình trung ngoại giao cân bằng “hài hòa”, chỉ gián tiếp kết nối chính sách với Mỹ qua “tiếp điểm” của Hàn Quốc trước đây đã không còn được duy trì.

3. Thay đổi trong quan điểm về an ninh của Hàn Quốc

Trên danh nghĩa vẫn ở trong trạng thái đình chiến và phụ thuộc vào Mỹ về an ninh nhưng Hàn Quốc thường tránh hợp tác về quân sự. Trong một mối quan hệ đồng minh bất cân xứng, kể từ sau Chiến tranh Lạnh, Hàn Quốc chủ yếu nhận sự hỗ trợ quân sự của Mỹ và tránh quan hệ hợp tác quân sự với các quốc gia khác, kể cả Mỹ. Khi cạnh tranh Mỹ - Trung gia tăng, trước đề xuất và đốc thúc của Mỹ, trong khi Nhật Bản đã công bố Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở (FOIP) từ năm 2016 thì Hàn Quốc vẫn né tránh. Hàn Quốc chủ trương thực hiện song song Chính sách phương Bắc mới (신북방정책) và Chính sách phương Nam mới (신남방정책) vào tháng 7/2017, tiếp tục coi trọng quan hệ với các cường quốc và các quốc gia phương Nam như ASEAN, kiên định nguyên tắc “Ba không” (삼불정책) bao gồm: (1) không xem xét lắp đặt thêm hệ thống THAAD; (2) không tham gia hệ thống phòng thủ tên lửa (MD) của Mỹ; (3) không phát triển quan hệ hợp tác an ninh Hàn - Mỹ - Nhật thành quan hệ đồng minh quân sự¹⁰. Hàn Quốc thận trọng cân nhắc trước các sáng kiến của Mỹ như yêu cầu Hàn Quốc phải gửi quân tham gia bảo vệ eo biển Hormuz cũng như mong muốn Hàn Quốc tiếp tục gia hạn

⁸ Kim Hyun-uk, *Quan hệ của Hàn Quốc với Mỹ: Mục đích chiến lược và tìm kiếm phương án hiện nay* (김현욱, 한국의 대미관계: 전략목적과 현안 고찰), (Seoul: 국립외교원 외교안보연구소, 2022), 27.

⁹ Kim Hyun-uk, *Quan hệ của Hàn Quốc với Mỹ: Mục đích chiến lược và tìm kiếm phương án hiện nay*, 31.

¹⁰ Jung Hyo-sik, Woo Ji-hye, “Tổng thống Moon: “Đồng minh quân sự Hàn - Mỹ - Nhật không phù hợp” (정효식, 우지혜, “문 대통령 “한·미·일 군사동맹 바람직 않다”), *중앙일보 (The Joong Ang)*, ngày 3/11/2017, <https://www.joongang.co.kr/article/22082411>, truy cập ngày 30/6/2025.

Hiệp định chia sẻ thông tin tình báo quân sự (GSOMIA) Hàn Quốc - Nhật Bản. Với nguyên tắc “Ba không”, trong Hội nghị thượng đỉnh nhân chuyến thăm Hàn Quốc lần đầu tiên sau khi nhậm chức của Tổng thống Donald Trump vào tháng 11/2017, Chính phủ Hàn Quốc gần như đã từ chối đề nghị tham gia chiến lược này của Mỹ¹¹. Về việc tham gia trục Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Mỹ, quan chức của Nhà Xanh trả lời báo chí rằng “chúng ta không cần thiết tham gia vào đó”, “nhấn mạnh Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương là phản ánh ý đồ của Nhật Bản... Mục tiêu của Nhật Bản rõ ràng là nhằm cô lập Trung Quốc... Tổng thống Moon Jae-in đã tỏ rõ lập trường nói không với đồng minh quân sự ba nước Hàn - Mỹ - Nhật, nên về mặt kinh tế (tham gia trục Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương) cũng thế mà thôi¹². Trong Thông cáo báo chí chung Hàn - Mỹ có đoạn: “Tổng thống Trump nhấn mạnh, đồng minh Hàn - Mỹ được xây dựng dựa trên các giá trị chung như tin tưởng lẫn nhau, tự do, dân chủ, nhân quyền, pháp trị... là một trục trọng tâm vì an ninh, ổn định và thịnh vượng của khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Hai nhà lãnh đạo khẳng định quan hệ đồng minh Hàn - Mỹ trong hơn 60 năm qua đã phát triển thành mối quan hệ đa chiều bao gồm hợp tác an ninh, đối tác kinh tế, giao lưu nhân dân, lãnh đạo toàn cầu”¹³. Việc đề cập đến Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương trong câu đầu của bản Thông cáo báo chí của Nhà Xanh chỉ có chủ ngữ là ông Trump, trong khi câu sau về mối quan hệ chung Hàn - Mỹ thì chủ ngữ gồm cả hai vị tổng thống cho thấy Hàn Quốc chưa sẵn sàng cho việc tham gia vào chiến lược mới của Mỹ tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

Sau cuộc gặp thượng đỉnh Mỹ - Triều tại Bàn Môn Điếm vào ngày 30/6/2019 là cuộc gặp thượng đỉnh Hàn - Mỹ và hai bên có một buổi họp báo chung. Tổng thống Hàn Quốc đã bày tỏ “sẽ tiến hành một cách hài hòa Chính sách phương Nam mới của Hàn Quốc và Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Mỹ”. Tuyên bố này đã được cụ thể hóa trong cuộc gặp gỡ giữa Trợ lý Bộ Ngoại giao Hàn Quốc Yoon Soon-gu và Trợ lý Ngoại trưởng phụ trách khu vực Đông Á - Thái Bình Dương của Mỹ David Stillwell tại Bangkok, bên lề Hội nghị thượng đỉnh ASEAN ngày 2/11/2019. Hai bên đã công bố Biên bản hợp tác chung (Joint Fact Sheet) về

¹¹ Dok-ja, “Trước Chiến lược Ấn Độ - Thái Bình Dương của Mỹ, phương án của chúng ta là gì?” (독자, “미국의 인도-태평양전략, 우리의 대안은 무엇인가?”), *레디앙 (Redian)*, ngày 18/07/2019, <https://www.redian.org/news/articleView.html?idxno=135050>, truy cập ngày 10/6/2025.

¹² Kang Thae-hwa, “Chính phủ nói ngược lại với bài phát biểu thượng đỉnh Hàn - Mỹ: Không cần tham gia vào dây Ấn Độ - Thái Bình Dương” (강태화, 한-미 정상 발표문 번복한 靑: 인도-태평양 라인 들어갈 필요없다), *중앙일보 (The Joong Ang)*, ngày 9/11/2019, <https://www.joongang.co.kr/article/22099385>, truy cập ngày 20/4/2025.

¹³ Nhà Xanh, *Thông cáo báo chí chung Hàn-Mỹ: Kết quả chuyến thăm thượng đỉnh Hàn Quốc của Tổng thống Donald Trump* (청와대 (2017), 한-미 공동언론발표문: 도널드 트럼프 대통령의 대한민국 국민 방문 결과), 보도자료, ngày 8-9/11/2017.

phương án hợp tác Hàn - Mỹ trong việc thực hiện Chính sách phương Nam mới của Hàn Quốc và Chính sách Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do rộng mở của Mỹ. Biên bản có đoạn nguyên văn là “Hợp tác giữa Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Mỹ và Chính sách phương Nam mới của Hàn Quốc” bao gồm các hợp tác đa dạng được phân loại thành ba nội dung lớn là thịnh vượng, vì con người, hòa bình. Cụ thể, hợp tác thịnh vượng gồm các lĩnh vực năng lượng, cơ sở hạ tầng, tài chính phát triển, kinh tế số... Hợp tác vì con người gồm xây dựng chính phủ tốt và xã hội dân sự. Hợp tác hòa bình gồm quản lý tài nguyên nước khu vực sông Mekong, đối phó với biến đổi khí hậu ở các đảo khu vực Thái Bình Dương¹⁴... Như vậy, các lĩnh vực hợp tác cũng chỉ tập trung vào kinh tế, xã hội, môi trường, không đề cập đến lĩnh vực an ninh quân sự, thể hiện quan điểm khá nhất quán của Hàn Quốc trong nguyên tắc “Ba không”, đặc biệt là không hợp tác về an ninh quân sự.

Sau khi nâng cấp quan hệ với Mỹ lên quan hệ đồng minh chiến lược toàn diện toàn cầu từ tháng 5/2022, Hàn Quốc đã đồng hành tích cực cùng với Mỹ trong nhiều cơ chế hợp tác như Liên minh chip 4, Khuôn khổ Kinh tế Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (IPEF), cơ chế Đối thoại an ninh kinh tế Hàn - Mỹ, Chương trình an ninh y tế toàn cầu (GHSA) ở cấp bộ trưởng và mở văn phòng đại diện của tổ chức này tại Seoul... Nhờ sự dẫn dắt của Mỹ, Hàn Quốc cũng bắt đầu tham gia các hoạt động của NATO như tham gia Hội nghị thượng đỉnh NATO tại Madrid (Tây Ban Nha) vào tháng 6/2022, Hội nghị thượng đỉnh NATO tại Litva vào tháng 7/2023, là nhà tổ chức hội nghị của Ủy ban Lực lượng phòng vệ quốc gia - một cơ quan tư vấn của NATO tại Seoul tháng 7/2022, mở ra những cơ hội cung cấp hậu cần quốc phòng, vốn là một trong những thế mạnh của Hàn Quốc, cho nhiều quốc gia hơn trước đây.

Cùng với việc công bố Chiến lược Ấn - Thái, trực tiếp kết nối chính sách của Mỹ tại khu vực, Hàn Quốc cũng tuyên bố công khai sẵn sàng tham gia Bộ Tứ QUAD, hợp tác với Mỹ - đồng minh chiến lược toàn diện toàn cầu - không chỉ ở trên bán đảo Triều Tiên mà còn ở bên ngoài. Nếu như trước đây, Hàn Quốc tránh đề cập công khai đến những nơi tiềm ẩn xung đột quân sự, thì trong văn bản Chiến lược Ấn - Thái của Hàn Quốc, Đài Loan được nhắc đến 01 lần (trang 23), Biển Đông được nhắc đến 4 lần (trang 5, 13, 23). Điều đó cho thấy Hàn Quốc muốn thể hiện tinh thần sẽ tham gia tích cực để giữ gìn trật tự và hòa bình khu vực. Rõ ràng, khác với việc né tránh trước đây, một cách chính thức và trực diện, Hàn Quốc đã nhắc đến những nơi tiềm ẩn xung đột quân sự và nhạy cảm đối với Trung Quốc. Khác với nguyên tắc “Ba không” được áp dụng ở giai đoạn trước, Hàn Quốc chính thức công bố khả năng liên minh, hợp tác an ninh, quân sự tại khu vực với đồng minh Mỹ.

¹⁴ Noh Ji-won, “Hàn - Mỹ công bố Biên bản “Hợp tác Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương - Phương Nam mới”, t.lđd.

Với tâm thế không né tránh và khẳng định khả năng tích cực hợp tác an ninh quân sự, Hàn Quốc đã đưa vào Chiến lược Ấn - Thái nội dung về hợp tác an ninh toàn diện. Do đó, hợp tác an ninh toàn diện không chỉ là một trong những nội dung chiến lược mà còn thể hiện những thay đổi trong quan điểm về hợp tác an ninh quân sự của Hàn Quốc. Văn bản chiến lược Ấn - Thái có 33 trang, 4 phần gồm: Bối cảnh - tầm quan trọng của chiến lược; Phạm vi khu vực, nguyên tắc hợp tác, tầm nhìn của chiến lược; Các dự án trọng điểm và Kết luận. Trong đó, phần Các dự án trọng điểm (trang 18-31) có 9 dự án gồm: (1) xây dựng trật tự khu vực Ấn - Thái trên nguyên tắc và giá trị; (2) hợp tác tăng cường nhân quyền và chủ nghĩa pháp trị; (3) tăng cường hợp tác chống khủng bố và phổ biến vũ khí hạt nhân; (4) mở rộng hợp tác an ninh toàn diện; (5) mở rộng mạng lưới an ninh kinh tế; (6) tăng cường hợp tác khoa học kỹ thuật tiên tiến và tham gia giảm thiểu chênh lệch số hóa nội vùng; (7) dẫn dắt hợp tác nội vùng về an ninh năng lượng và biến đổi khí hậu; (8) tăng cường quan hệ đối tác hợp tác phát triển linh hoạt; (9) tăng cường giao lưu hiểu biết lẫn nhau. Trong đó, nội dung dự án trọng điểm thứ tư là về mở rộng hợp tác an ninh toàn diện.

Hợp tác an ninh toàn diện được giải thích trong Chiến lược Ấn - Thái của Hàn Quốc là hợp tác khu vực về an ninh truyền thống và phi truyền thống trên cơ sở nhận thức về sự cần thiết đối phó một cách tổng thể đa khía cạnh đối với các nguy cơ an ninh phức hợp của thế kỉ XXI¹⁵. Với chủ đề “Mở rộng hợp tác an ninh toàn diện”, dự án trọng điểm thứ tư của Chiến lược Ấn - Thái thông thường sẽ bao gồm các lĩnh vực an ninh truyền thống và phi truyền thống được chỉ ra trong các định nghĩa trên. Tuy nhiên, khi nhìn lại các dự án trọng điểm khác thì hầu hết các hợp tác an ninh phi truyền thống đều có các dự án riêng biệt như an ninh kinh tế (5), an ninh năng lượng, khí hậu (7), chống khủng bố (3), an ninh con người (2). Do đó, khi tách riêng một dự án trọng điểm về an ninh toàn diện bao gồm cả an ninh phi truyền thống đã được tách thành nội dung riêng, điều này hàm ý rằng hợp tác an ninh toàn diện trong chiến lược Ấn - Thái là các hợp tác quân sự truyền thống. Điều này càng được thấy rõ hơn trong nội dung của dự án trọng điểm 4 về mở rộng hợp tác an ninh toàn diện, Đài Loan, Biển Đông được nhắc đến là những điểm nóng, tiềm ẩn xung đột quân sự. Đồng thời, các đối tác mở rộng hợp tác an ninh toàn diện được đề cập ở nội dung này là NATO và QUAD - những tổ chức nghiêng về liên minh hợp tác quân sự. Bên cạnh đó, nội dung này cũng chỉ rõ Hàn Quốc sẽ tích cực hỗ trợ quân sự cho các nước ASEAN như hỗ trợ chiến hạm cho hải quân, hỗ trợ quân trang quân dụng, hỗ trợ nâng cao năng lực các lực lượng... Điều này cho thấy mở rộng hợp tác an ninh toàn diện trong Chiến lược Ấn - Thái của Hàn Quốc mặc dù về nội hàm bao gồm cả an

¹⁵ Chính phủ Đại Hàn Dân Quốc, *Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do, hòa bình và thịnh vượng* (대한민국정부 (2022), 자유, 평화, 번영의 인도-태평양 전략), (Seoul: Nhà Xanh, 2022), 22.

ninh truyền thống và phi truyền thống nhưng thực chất nội dung bên trong nghiêng về hợp tác an ninh truyền thống - hợp tác và liên minh quân sự.

*

Có thể thấy, động thái trên thực tế cũng như trong nội dung văn bản, Chiến lược Ấn - Thái là kết quả của một quá trình thay đổi quan điểm chính sách ngoại giao, an ninh không dễ dàng của Hàn Quốc. Hàn Quốc đã kết nối trực tiếp chính sách liên quan đến khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương với Mỹ và nâng quan hệ với Mỹ lên quan hệ đồng minh toàn diện toàn cầu sau nhiều thập kỷ nỗ lực duy trì ngoại giao cân bằng, hài hòa, kết nối gián tiếp chính sách thông qua các “tiếp điểm” với cả Mỹ và Trung Quốc. Về hợp tác an ninh quân sự, nếu như trước đây, với nguyên tắc “Ba không”, Hàn Quốc chỉ chú trọng hợp tác kinh tế và an ninh phi truyền thống, né tránh hợp tác quân sự thì với Chiến lược Ấn - Thái, Hàn Quốc tích cực đẩy mạnh hợp tác an ninh toàn diện, sẵn sàng hợp tác an ninh quân sự với Mỹ và các tổ chức quốc tế như QUAD, NATO tại các điểm nóng khu vực và toàn cầu.

Những thay đổi này của Hàn Quốc xuất phát từ nhiều nguyên nhân bên trong và bên ngoài nhưng chủ yếu là do sức ép chọn bên từ cạnh tranh Mỹ - Trung, đe dọa an ninh từ sự gia tăng hạt nhân của Triều Tiên và nhu cầu bảo vệ lợi ích quốc gia. Hàn Quốc chỉ có thể giữ được ngoại giao cân bằng Mỹ - Trung khi sự cạnh tranh giữa hai cường quốc này được duy trì ở một mức độ nhất định và khi an ninh quốc gia bị đe dọa, bên cạnh đối thoại hòa bình, Hàn Quốc cũng có lúc lựa chọn tăng cường hợp tác quân sự, gia tăng răn đe đối với Triều Tiên. Để gia tăng hợp tác tại khu vực và toàn cầu, Hàn Quốc cũng gia tăng lợi ích kinh tế thông qua các hợp tác kinh tế, hậu cần quân sự, môi trường, văn hóa, xã hội... Tuy nhiên, với những thay đổi trong quan điểm ngoại giao, an ninh, Hàn Quốc phải chấp nhận tác động không mong muốn, đó là quan hệ Hàn - Trung dễ bị tổn thương, khó khăn để phục hồi hợp tác cùng có lợi về ngoại giao, kinh tế, văn hóa, du lịch kể từ sau khi lắp đặt THAAD năm 2017 và đại dịch Covid-19, đối thoại hòa bình trên bán đảo Triều Tiên bị đóng băng và căng thẳng leo thang trong quan hệ Hàn - Triều. Trong khi đó, với thông điệp công khai về sự quan tâm đến xung đột cũng như lợi ích ở Biển Đông và tăng cường hợp tác về biển với các quốc gia ASEAN của Hàn Quốc, Việt Nam và các quốc gia Đông Nam Á có thể hy vọng nhiều hơn trong hợp tác toàn diện với Hàn Quốc. Sau hơn hai năm triển khai và bước đầu có thành quả tích cực, Chiến lược Ấn - Thái đang bị gián đoạn bởi sự thay đổi chính quyền ở Hàn Quốc. Quan điểm ngoại giao, an ninh của Hàn Quốc theo tinh thần của Chiến lược Ấn - Thái được kế thừa và thực hiện ra sao dưới thời chính quyền của ông Lee Jae-myung là vấn đề cần được theo dõi và phân tích thêm trong thời gian tới.

* Đây là sản phẩm của đề tài cấp Bộ “Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Hàn Quốc: Tác động đối với khu vực Đông Á và gợi ý chính sách cho Việt Nam” do TS. Nguyễn Thị Thẩm làm chủ nhiệm, thời gian thực hiện: 1/2025~12/2026.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Chính phủ Đại Hàn Dân Quốc. *Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do, hòa bình và thịnh vượng* (대한민국정부, 자유, 평화, 번영의 인도-태평양 전략). Seoul: Nhà Xanh, 2022.
- Choi Won-gi. “Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Chính phủ Yoon Suk-yeol: Nội dung chủ yếu và hàm ý chiến lược” (최원기, 윤석열 정부의 인도태평양 전략: 주요내용과 전략적 함의), *IFANFOCUS*, IF 2022-29K. Nov 14 (2022).
- Dok-ja. “Trước Chiến lược Ấn Độ - Thái Bình Dương của Mỹ, phương án của chúng ta là gì?” (독자, “미국의 인도-태평양전략, 우리의 대안은 무엇인가?”). *레디앙*, ngày 18/07/2019, <https://www.redian.org/news/articleView.html?idxno=135050>, truy cập ngày 10/6/2025.
- Jung Hyo-sik, Woo Ji-hye. “Tổng thống Moon: “Đồng minh quân sự Hàn - Mỹ - Nhật không phù hợp” (정효식, 우지혜, “문 대통령 “한-미-일 군사동맹 바람직 않다”), *중앙일보*, ngày 3/11/2017, <https://www.joongang.co.kr/article/22082411>, truy cập ngày 30/6/2025.
- Kang Thae-hwa. “Chính phủ nói ngược lại với Bài phát biểu thượng đỉnh Hàn - Mỹ: Không cần tham gia vào dây Ấn Độ-Thái Bình Dương” (강태화, 한-미 정상 발표문 번복한 靑: 인도-태평양 라인 들어갈 필요없다). *중앙일보*, ngày 9/11/2019, <https://www.joongang.co.kr/article/22099385>, truy cập ngày 20/4/2025.
- Kim Chi-kwan. “Nhà Xanh: Phát ngôn của Tổng thống Moon “hợp tác Chiến lược Ấn Độ - Thái Bình Dương” là chủ trương nhất quán” (김치관, 청와대, 문 대통령 ‘인도-태평양 전략 협력’ 발언은 일관된 입장). *Tongilnews*, ngày 4/7/2019, <https://www.tongilnews.com/news/articleView.html?idxno=129203>, truy cập ngày 5/5/2025.
- Kim Hyun-uk. *Quan hệ của Hàn Quốc với Mỹ: Mục đích chiến lược và tìm kiếm phương án hiện nay* (김현욱, 한국의 대미관계: 전략목적과 현안 고찰). Seoul:국립외교원 외교안보연구소, 2022.
- Lee Ho-sung. “Thượng đỉnh Hàn - Mỹ nâng cấp Quan hệ đồng minh chiến lược toàn diện toàn cầu, tăng cường hợp tác đối phó Triều Tiên, đồng minh an ninh kinh tế” (이호승, 한미정상 “글로벌 포괄적 전략동맹” 격상... 경제안보동맹.대북공조 강화). *News 1*, ngày 21/5/2022, <https://www.news1.kr/politics/president/4687603>, truy cập ngày 2/6/2024.
- Nhà Xanh. *Thông cáo báo chí chung Hàn-Mỹ: Kết quả chuyến thăm thượng đỉnh Hàn Quốc của Tổng thống Donald Trump* (청와대 (2017), 한-미 공동언론발표문: 도널드 트럼프 대통령의 대한민국 국빈 방문 결과). 보도자료, 8-9/11/2017.
- Noh Ji-won. “Hàn-Mỹ công bố Biên bản “Hợp tác Chiến lược Ấn Độ Dương Thái Bình Dương - Phương Nam mới” (노지원, 한-미 ‘신남방-인도태평양 전략 협력’ 공동 설명서 공개), *한겨레* ngày 3/11/2019, <https://www.hani.co.kr/arti/politics/diplomacy/915629.html>, truy cập ngày 5/7/2025.
- Sukhee Han. “From engagement to hedging: South Korea’s new China policy”. *Korean Journal of Defense Analysis*. Vol. 20, Issue 4 (2008), 335-351.
- White House. *President Bush Participates in Joint Press Availability with President Lee Myung-bak of the Republic of Korea*. Camp David, April 19, 2008.
- Yekyeong, Kim Do-hye, Park Myung-hye, Sim Sung-eun. “Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương của Hàn Quốc: Đặc trưng và các vấn đề tương lai” (예경·김도희·박명희·심성은, 한국의 인도-태평양 전략: 특징 및 향후 과제). *Tạp chí Vấn đề và Luận điểm*, Viện Nghiên cứu Lập pháp Quốc hội Hàn Quốc, số 2061 (24/2/2023).